

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การนำเสนอผลการวิจัยในบทที่ 5 นี้ จะแบ่งหัวข้อการเสนอออกเป็น 4 หัวข้อใหญ่ ๆ ดังต่อไปนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี

สรุปผลการวิจัย

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สรุปได้ว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม และสัมภาษณ์เจาะลึกในการมีส่วนร่วมนโยบายหลักบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางแยกตามระดับรายด้าน เช่น การวางแผน การร่วมกิจกรรมและการติดตามประเมินผลตามลำดับ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผน ขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแยกเป็นรายชื่อในการมีส่วนร่วมในการวางแผนเป็น 4 ข้อ ตามลำดับดังนี้

1.1 ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมวางแผนการบริหารจัดการที่ดีของตำบล

1.2 ท่านร่วมเสนอมาตรการในการแก้ไขปัญหาของการมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดีของตำบล

1.3 ท่านร่วมวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาในการมีส่วนร่วมวางแผนการบริหารจัดการที่ดีของตำบล

1.4 ท่านมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดีของตำบล

2. การมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ในระดับปานกลางสามารถแยกจากมากไปหาน้อย จำนวน 4 ข้อ เรียงลำดับดังนี้

- 2.1 ท่านได้ร่วมกำหนดโครงการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการที่ดีของตำบล
- 2.2 ท่านได้ร่วมกำหนดกิจกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการที่ดีของตำบล
- 2.3 ท่านได้ร่วมจัดทำระเบียบ ข้อบังคับในการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการที่ดี

ของตำบล

- 2.4 ท่านได้ร่วมประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการที่ดีในตำบล

3. การมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล ในระดับปานกลางสามารถแยกพิจารณา รายข้อของระดับการมีส่วนร่วม จำนวน 7 ข้อ เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้

- 3.1 การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการที่ดีของตำบล สามารถนำไปปฏิบัติได้
- 3.2 การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการที่ดีของตำบล ที่สามารถนำไปปฏิบัติเห็นผล
- 3.3 ท่านร่วมทำรายงานการติดตามประเมินผลการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการที่ดี

ของตำบล

- 3.4 ท่านมีส่วนร่วมในการประเมินผลการบริหารจัดการที่ดีของตำบล

- 3.5 การมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการที่ดีของตำบล ร่วมกับองค์การบริหาร

ส่วนตำบลทุกเดือน

- 3.6 ท่านมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการที่ดีของตำบล

- 3.7 ท่านได้เข้าร่วมติดตามผลการมีส่วนร่วมของการบริหารจัดการที่ดีในตำบล

ข้อค้นพบตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สรุปได้ว่าประชาชนกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตามหลักธรรมาภิบาลของ องค์การบริหารส่วนตำบลสะตอง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในรายประเด็น พบว่าประชาชนมีความคิดเห็นว่าอยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ประเด็น เรียงลำดับดังนี้

1. บทบาทของผู้นำในการมีส่วนร่วมของชุมชน
2. อุดมการณ์ประชาธิปไตยของชุมชน
3. บทบาทของเครือข่ายชุมชน
4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ทราบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอ อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ยังอยู่ในระดับที่ยังต้องให้ความรู้ความเข้าใจพอสมควร เนื่องจากยังมีอีกหลายประเด็นที่ประชาชนยังไม่เข้าใจดีพอ เช่น การเสนอมาตรการแก้ไขปัญหา การกำหนดกิจกรรม การจัดทำระเบียบ การประชาสัมพันธ์ และการติดตามประเมินผล ซึ่งเห็นได้จากผลการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์อยู่ในระดับที่ดี แต่ยังมีบางส่วนที่ยังต้องปรับปรุง จึงยังคงต้องส่งเสริมเรื่องความรู้ความเข้าใจของหลักการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดีให้มากยิ่งขึ้น โดยภาพรวมอันดับแรกของการวางแผน พบว่าประชาชนมีการเข้าร่วมประชุมเพื่อเสนอปัญหาและความต้องการของชุมชนท้องถิ่นของตน และเสนอปัญหาของเพื่อนบ้าน โดยเสนอเข้าที่ประชุมและร่วมเสนอนำความต้องการของท้องถิ่นผ่านตัวแทนของหมู่บ้าน ผู้นำท้องถิ่น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล หรือเจ้าหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตามลำดับ สุดท้ายการร่วมคิดหาวิธีที่จะได้งบประมาณเพื่อดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนาตำบล รองลงมา คือ ร่วมปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรมที่องค์การบริหารส่วนตำบลได้นำไปดำเนินการในหมู่บ้านให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ในแผนพัฒนาตำบล และการประชุมเพื่อเสนอร่างแผนพัฒนาโดยกำหนดการประชุมประชาคมและเป็นกรรมการในการจัดทำกิจกรรมการจัดทำระเบียบข้อบังคับและการประชาสัมพันธ์กิจกรรมนั้น ๆ และประชาชนได้เข้าร่วมเป็นกรรมการติดตามประเมินผลแผนพัฒนาตำบล เช่น การรวมกลุ่มประชุมแต่งตั้งคณะกรรมการคณะทำงานตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ และทำรายงานประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนรับทราบ สุดท้ายนำเข้าที่ประชุมขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อจะร่วมกันอภิปรายประเมินความสำเร็จของการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับสากล ภู่อันเงิน (2548 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลหนองใหญ่ อำเภอสัตตึก จังหวัดบุรีรัมย์ ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าการพัฒนาท้องถิ่นนั้นถึงแม้ประชาชนจะมีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้ายก็ตาม แต่เป็นเพียงการมีส่วนร่วมตามรูปแบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเท่านั้น แต่สภาพความเป็นจริง การคิด การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผลในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นมักจะเป็นเรื่องของผู้นำท้องถิ่นและข้าราชการส่วนท้องถิ่นมากกว่า เนื่องจากประชาชนยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของตนเองในการเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง ประกอบกับค่านิยมที่เกรงใจเกรงกลัวผู้นำท้องถิ่นและข้าราชการ จึงกลัวที่จะแสดงความคิดเห็น ดังนั้น ในการแก้ปัญหาในบางครั้ง จึงไม่สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด

เกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาซึ่งพบว่า บางครั้งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ พัฒนา เพราะเกิดจากความเกรงใจ หรือการถูกบีบบังคับจากผู้มีอำนาจหรือภาครัฐ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากข้อค้นพบในการศึกษา ผู้วิจัยพบการมีปัญหาการมีส่วนร่วมน้อยที่สุดในการดำเนิน นโยบายการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน สิ่งที่ต้องปรับปรุงมีดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน ควรส่งเสริมให้ประชาชนรู้ถึงการมีส่วนร่วมในการบริหารงานที่จะสำเร็จได้ต้องมีการร่วมกัน เสนอปัญหา สาเหตุและการแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ถึงสาเหตุต่าง ๆ ร่วมกันเสนอแผนงาน วางแผน ให้เป็นระบบเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงาน โดยเฉพาะกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำหนดขึ้น ชุมชนควรเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดระเบียบร่วมกันกำหนดข้อบังคับต่าง ๆ เพื่อให้ แผนงานดำเนินไปอย่างเป็นระบบจนประสบผลสำเร็จ

2. การมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สาเหตุของปัญหาการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมมีความสนใจตรวจสอบรับรู้ข้อมูล ข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานตามแผนพัฒนาโดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อเข้าไปตรวจสอบ วิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เช่น การหาข้อมูลของปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้เป็น แนวทางดำเนินการรวมทั้งคอยทบทวนแผนงาน โครงการและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ การปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามที่ชุมชนต้องการ

3. การมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน ควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอันจะทำให้ ชุมชนเข้าใจต่อกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การวางแผนพัฒนา การกำหนดกิจกรรม การจัดระเบียบ และการตรวจสอบติดตามประเมินผลสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ชุมชนเองต้องร่วมกันรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนของตนเข้าใจถึงหลักการมีส่วนร่วมว่าเมื่อชุมชนเข้าไปวางแผนพัฒนา ตรวจสอบความถูกต้องของแผนพัฒนาจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมตรงกับความต้องการ ของชุมชนถึงประโยชน์แก่ประชาชนอย่างแท้จริง

4. การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอน ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบประเมินผลโดยการส่งเสริมให้ประชาชน ทราบถึงช่องทางการร้องเรียนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบ เช่น แต่งตั้งเป็น คณะกรรมการตรวจสอบ การเชิญประชาชนเข้าร่วมประชุมสภา และการจัดเวทีประชาคม

ให้ประชาชนรับทราบถึงการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมถึงการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อให้เกิดการคุ้มค่า โปร่งใส และ โครงการต่างๆสำเร็จตามกำหนดเวลาหรือไม่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนอย่างแท้จริง

5. การมีส่วนร่วมในการติดตามผลการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล สะท้อน ส่งเสริมให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการติดตามผลของการปฏิบัติงานขององค์การบริหารส่วนตำบล เช่น การแต่งตั้งชุมชนเป็นคณะกรรมการ คณะทำงานการตรวจสอบกิจกรรมต่างๆ ทำการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบถึงแผนงานต่าง ๆ ที่ดำเนินไปแล้วเพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการประเมินผลตรวจสอบความเรียบร้อยของโครงการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินนโยบายการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลสะตอง อำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี ซึ่งเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาค้างต่อไปนี้

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดีของตำบล ในระดับอำเภอ และระดับจังหวัด เพื่อให้ผลการวิจัยเกิดประโยชน์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่แท้จริง
2. ควรศึกษาทัศนคติของประชาชนที่มีต่อองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการที่ดีขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมให้ประชาชนร่วมตรวจสอบพฤติกรรมของสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลที่เลือกเข้าไปทำประโยชน์แก่ประชาชน หรือทราบข้อมูลข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบล หากเห็นว่าการทำงานไม่โปร่งใส